

۱۴۳۴/۷/۱

بانوی اسلام

زندگی‌نامه فاطمه زهرا (علیها السلام)

رضا بابایی

بانوی اسلام

زندگی‌نامه فاطمه زهرا(س)

مؤلف: رضا بابایی (مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی اخوان دستمالچی)

ناشر: مؤسسه فرهنگی دین پژوهی بشرا

طراح جلد: زهیر نوراللهیان / صفحه‌آرا: مجید زندی / نظارت و ارزیابی: علی باقری فر

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپ باقری

نوبت چاپ: اول / شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه / قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، خیابان خواجه عبدالله انصاری، خیابان مدائن، کوچه انتاکیه، کوچه علایی

شرقی، پلاک ۱۴ (جدید)، واحد ۵، تلفن: ۲۲۸۶۶۰۵۹ وب سایت: www.boshraa.ir

نشانی: ۲: قم، خیابان معلم، مجتمع فرهنگی ناشران، طبقه اول، واحد ۱۲۰،

مؤسسه فرهنگی دین‌شناسی بشرا، تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۴۲۳۴۸-۹

یزد، میدان درویش‌ن، مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی سیداحمد اخوان دستمالچی، تلفن: ۰۳۵-۳۵۲۳۸۲۳۰

مؤسسه فرهنگی دین پژوهی بشرا

مؤسسه فرهنگی دین پژوهی بشرا

سرشناسه: بابایی، رضا، ۱۳۵۲

عنوان و نام پدیدآور: بانوی اسلام، زندگی‌نامه فاطمه زهرا(س) / رضا بابایی

مشخصات نشر: تهران: مؤسسه فرهنگی دین پژوهی بشرا، ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۲۰۷ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۰۸-۷۷-۲

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: فاطمه زهرا(س) - سرگذشت‌نامه

موضوع: فاطمه زهرا(س) - فضایل

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ب۲ب/۲۷/۲ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۷۳

شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۴۰۸۸۱

فهرست مطالب

پیش‌گفتار..... ۹

گفتار اول

تولد دوباره زن / ۱۵

مقدمه..... ۱۷

چند حکایت از زنان صدر اسلام..... ۳۱

۱. خلیفہ سعیدہ..... ۳۱

۲. مهمان‌خوار..... ۳۳

۳. ام عمارہ..... ۳۴

۴. سودہ ہمدانی..... ۳۶

۵. پیرزن دانا..... ۳۷

۶. ہمسر نبوت..... ۳۸

۷. حفظہ و جمیلہ..... ۴۰

۸. آموزگار شکیبایی..... ۴۱

۱۰. پناہ مردان..... ۴۴

۱۱. منجی ہمسر..... ۴۵

۱۲. زن و ہمای شہادت..... ۴۶

۱۳. قصہ نامکرر عشق..... ۴۷

۱۴. باز ہم برای من بخوان..... ۴۸

۱۵. تاریخ زندہ..... ۵۰

فاطمہ، بانوی اسلام..... ۵۱

گفتار دوم تبارنامه زهرا(س) / ۵۵

- ۵۷.....تبار آسمانی
- ۷۵.....پیوندگاه جسمانی و روحانی پیامبر با امت
- ۷۷.....در خانه پدر، بدون مادر

گفتار سوم همراه پدر و همسر در مدینه / ۸۳

- ۸۵.....هجرت به مدینه
- ۸۷.....در خانه علی(ع)
- ۹۷.....تولد امام حسن(ع) و جنگ آن
- ۱۰۳.....تولد امام حسین(ع)
- ۱۰۶.....دختران فاطمه
- ۱۰۷.....روزگار سخت
- ۱۱۱.....جایگاه اجتماعی
- ۱۱۵.....عبادت زهرا(س)

گفتار چهارم آموزگار توحید، مهمان بقیع / ۱۱۹

- ۱۲۱.....در سوگ پدر
- ۱۲۳.....داستان فدک و خطبه فاطمیه
- ۱۳۴.....یک. توحید
- ۱۳۷.....دو. نبوت

۱۳۸	سه. درگذشت پیامبر (ص)
۱۳۸	چهار. رنج‌های پیامبر (ص)
۱۳۹	پنج. امت و تبلیغ
۱۳۹	شش. قرآن، قرآن
۱۴۰	هفت. احکام دین برای چیست؟
۱۴۰	هشت. عدالت
۱۴۰	نه. امامت
۱۴۱	ده. دوران جهالت، دوران اسلام
۱۴۱	یازده. حماسه
۱۴۱	دوازده. ارتجاع، بعد از انقلاب
۱۴۲	پس از رحلت پیامبر (ص)
۱۴۶	به سوی آسمان
۱۵۰	مرثیه علی در رثای فاطمه
۱۵۲	فاطمه، فاطمه است

گفتار پنجم

رفتار و گفتار فاطمه (س) / ۱۵۹

۱۷۱	شمه‌ای از آن گلستان فاطمی (س)
-----	-------------------------------

گفتار ششم

فاطمیه و زن معاصر / ۱۷۹

۱۸۴	۱. تاریخ‌زدگی
۱۸۵	۲. اختلاف‌محوری

۳. پیشه سالاری ۱۸۷
۴. کمیت گرایی ۱۸۸
۵. سطحی نگری ۱۹۰

گفتار هفتم

حکایت‌ها و هدایت‌ها / ۱۹۳

- سرور زنان ۱۹۵
- تماشاگاه راز ۱۹۶
- ایثار نان ۱۹۷
- مادر تو منم ۱۹۷
- فدای او باد پدر ۱۹۸
- کنیز خوشبخت ۱۹۹
- میان عاشق و معشوق، رمزی است ۲۰۰
- کتاب‌نامه ۲۰۳

پیش‌گفتار

یک.

نیاز نخست و حقیقی جامعه دینی، اخلاق و معنویت است. اخلاق، مجموعه‌ای از فضیلت‌ها و رفتارهای انسانی است که عقل و شرع و عرف، آن را می‌پسندند و آن را برای همگان مفید می‌دانند. اما تعلیم «اخلاق» و «معنویت»، از راه گفتار و سخنرانی و نویسندگی ممکن نیست، یا دست کم کافی نیست؛ بلکه باید هم آموزش، آموزگاران نیز باشند که آن آموزه‌ها و فضیلت‌ها را به منصه ظهور درآورند. و اخلاق و معنویت را تجسم عینی بخشند. از این رو است که همه آیین‌ها، مرام‌ها می‌کوشند برای تعلیم نظری خود الگوهای انسانی نیز معرفی کنند. نویسندۀ فراوان سویی «رساله‌ای کوچک درباره فضیلت‌های بزرگ»، کتاب خود را با این عبارت آغاز می‌کند: «اگر فضیلت می‌تواند آموختنی باشد، همچنان‌که من بر این اعتقادم، این امر بیشتر با سرمشق گرفتن از دیگران صورت می‌گیرد، تا از طریق کتاب و سخنرانی.»^۱ بدین رو است که ما به شناخت اسوه‌ها و الگوهای اخلاقی و اجتماعی خود بسیار نیازمندیم. این شناخت، اگر درست و دقیق و عمیق باشد، منشأ آثاری مبارک و فراوان در میان انسان‌ها و جامعه خواهد شد.

۱. آندره کنت اسپونویل، رساله‌ای کوچک درباره فضیلت‌های بزرگ، ترجمه مرتضی کلانتریان، ص ۷.

از امتیازهای اسلام، برخورداری از شخصیت‌های متعدد برای الگوگیری از آنان در هر زمینه و در هر زمان و مرحله‌ای است. اسلام، دین اسوه‌ها است و قطعاً هیچ آیین و مسلکی به اندازه اسلام، الگو و اسوه به جامعه بشری معرفی نکرده است.

در میان الگوها و اسوه‌های دینی، حضرت فاطمه زهرا - سلام الله علیها - جایگاهی ویژه دارد؛ به چند دلیل، از جمله:

۱. هم‌عصری و همراهی با رسول خدا(ص)، تا آخرین روز حیات ایشان؛
۲. زن بودن، در میان اسوه‌های انسانی و دینی، همواره جای زنان خالی یا خلوت بوده است. اسلام با تربیت و معرفی زنانی بزرگ و منزّه و شایسته پیشوایی، این جای خالی را پر کرده است؛
۳. هم‌روزگاری با مهم‌ترین حوادث تاریخ اسلام، به‌ویژه پس از ارتحال پیامبر(ص)؛
۴. حضور فعال و مؤثر در متن حوادث سیاسی - اجتماعی صدر اسلام؛
۵. سخنان مهرآمیز و متواتر پیامبر درباره ایشان که در همه منابع نخستین اهل سنت و شیعه آمده است و همین امر، احترام همه مذاهب اسلامی را درباره ایشان برانگیخته است؛
۶. برخورداری از چندین نسبت نزدیک و بی‌مانند با دیگر پیشوایان نخست اسلام؛ به‌طوری که در برخی روایات و ادعیه، پیامبر و اهل

بیت ایشان، با محوریت فاطمه (س) معرفی شده‌اند: «هُم فاطمة و أبوها و بعلها و بنوها؛^۱ اهل کساء، فاطمه و پدر او است و همسر و فرزندان او».

دو.

وجود مبارک حضرت فاطمه زهرا (س) و دیگر معصومان (ع)، برای آن نیست که آنان را بستاییم و دیگر هیچ. ثنا و ستایش، اگر بدون همراهی و هم‌گونگی و همسانه باشد، هیچ ارزشی ندارد؛ چنانکه زهرا (س) وقتی دید که زنان و دختران بنی‌هاشم، در روز عزاداری برای رسول خدا (ص) بر سر و روی خود می‌کوبند، نام مفاخر خاندان و فضیلت‌های ایشان را می‌شمردند، آنان را نهی کرد و از آنان خواست که دعا کنند: «إِنَّ فاطمةَ لَمَّا قُبِضَ أبوها ساعدتها جميع بنات بنی هاشم و آتت من الأعداء و علیکن بالدعاء؛ پس از ارتحال پیامبر (ص)، زنان بنی‌هاشم، حضرت زهرا (س) را در عزاداری برای رسول خدا (ص)، همراهی می‌کردند. ایشان به آن گفتند: در هنگام عزاداری از شمردن مفاخر و مناقب نژادی خودداری کنید. بر شما باد دعا کردن».^۲

در این روایت، فاطمه (س) زنان را از شمردن منافس و مفاخر نژادی و قبیلگی، نهی فرموده‌اند؛ زیرا این مفاخر و مناقب، متعلق به پیامبر (ص) است و صرف نسبت داشتن با ایشان، موجب نمی‌گردد که آن فضیلت‌ها و نیکی‌ها در منسوبان ایشان هم تحقق یابد. «از فضل پدر، تو را چه حاصل؟» ذکر فضایل

۱. حدیث کساء.

۲. الکافی، ج ۳، ص ۲۱۸؛ الخصال، ج ۲، ص ۶۱۸.

پیامبر(ص) و اهل بیت(ع) و دیگر خوبان عالم، تنها در صورتی مفید است که موجب همراهی ذاکر با آنان گردد؛ وگرنه مایه عجب و ریا خواهد بود. بدین رو در یادآوری پیشوایان و اولیای خداوند، بیشتر باید به دنبال درس‌گیری و الگوبرداری از آنان بود و ثنا و مرثیه را نیز برای یادآوری فضیلت‌های اخلاقی و کارست آنها در زندگی روزانه، دوست داشت.

سه

فاطمه(س)، دختر نبوت، همسر ولایت و مادر امامت بود، و در تاریخ، هیچ زنی چنین موقیسه ممتاز و بی‌مانندی نیافت. به قول اقبال لاهوری:

مریم از یک نسبت عیسی عزیز

از سه نسبت حضرت زهرا عزیز^۱

اما همه عزت و شرافت فاطمه(س) در نسبت‌های او با دیگران نیست؛ او در عین آنکه دختر پیامبر(ص) و همسر عالی(ع) و مادر پیشوایان معصوم است، «فاطمه» نیز هست. زنی که به‌نیکی جای خاتم اسوه زنان را در تاریخ اسلام پر کرده است؛ زنی که زندگی کوتاه‌اش را قربان اهداف بلندش کرد و خاطره‌ای جاودان از خود باقی گذاشت. او که از خانه رسالت، درآمد و همسر ولایت و مادر امامت شد، توانست الگویی کارآمد و سزاور برای زیست اسلامی زنان و مردان، به منصه ظهور درآورد. زهرا(س) پیوندگاه رسالت و ولایت و امامت است. رسالت و امامت را مادری کرد و ولایت را همسری و امت را سروری. در زمانه‌ای زیست که پیامبر توحید می‌کوشید راه خود را به

میان مردم بگشاید تا از قبایلی کافرپیشه و خونریز و سنگ‌پرست، امتی بزرگ و سرافراز تربیت کند. در نهضت شرک‌ستیزی و مدینه‌سازی پدر، پا به پای او جنگید و سخن گفت و شکیبایی ورزید، و سپس همراه پدر هجرت کرد و در مدینه نیز یک روز آرام نگرفت. آن روز که به خانه علی (ع) رفت، می‌دانست که به خانه‌ای می‌رود که خیمه جهاد است و چهارراه حوادث. پدر را که بدرقه کرد رخت به بیت الاحزان کشید و در آنجا با ناله‌های خویش، خاطره غمناک پدر را در دل تاریخ زنده نگه داشت؛ تا مبدا جاهلیت شکست‌خورده، غیبت نبی (ص) را منجم شمارد و از راه دروازه‌های نفاق و کوتاه‌بینی و دنیادوستی، به مدینه بزرگ رود. دامنه (س) جایی را در تاریخ اسلام پر کرد، که به هیچ روی، از عهده هیچ مردی یا نری برنمی‌آمد.

افسر سلطان گل پیدا شد از طرف چمن

مقدمش یا لب مبارک باد بر سرو و سمن

خوش به جای خویشتن بود این نشست سرای

تا نشیند هر کسی اکبر، به جای خویشتن

خاتم جم را بشارت ده به حسن خاتمت

کاسم اعظم کرد از او کوتاه دست اهرمن

تا ابد معمور باد این خانه کز خاک درش

هر نفس با بوی رحمان می‌وزد باد یمن^۱

چهار.

اکنون ماییم و خاطره‌های او که با ما سخن می‌گویند و ما را به ایمان و پارسایی و همدلی با بینوایان می‌خوانند. زندگانی فاطمه (س)، دخت پیامبر و بانوی اسلام، سرمشق دختران و زنانی است که هویت انسانی و دینی خویش را دوست می‌دارند و تا پای جان بر سر حفظ و حراست از آن می‌کوشند. نوین حاضر، کوششی است اندک و شرمسار، برای بازبینی و بازخوانی بخش‌هایی از زندگی آن بانوی سرافراز و بزرگوار.

www.ketab.ir